

Õiguskantsler

Teie 07.03.2023 nr

Meie 21.03.2023 nr 16-4/230340/2301542

Austatud avaldaja

Tänan Teid väga huvitava ja põhjaliku kirja eest.

Lõplikud otsused seaduste põhiseaduspärasuse ja hääletamisviiside õiguspärasuse kohta langetab vajadusel Riigikohus. Siin saan selgitada, et senini on peetud vajalikuks pakkuda kõikidele valimisõiguslikele kodanikele hõlpsasti kasutatavat võimalust hääle andmiseks. Seda nõuab valimiste üldisuse põhimõte.

Kõik hääletamisviisid kogumina peavad looma võimaluse võimalikult lihtsalt valimistel osaleda. See, et erinevate valimiseelistustega kodanikud kasutavad erinevaid hääletamisviise, pole keelatud, oluline on, et ühtki osa valijaskonnast ei jäeta korralduslike võtetega hääletamisest kõrvale. Täpselt võrdset hääletamismugavust ei ole paraku objektiivselt võimalik tagada: ka valimisjaoskond on kellelegi kergesti ligipääsetav, kellelgi teisel tuleb aga valimisjaoskonda minekuks eraldi aeg ja liikumisvahend planeerida. Põhiseadus nõuab, et pakutaks piisav valik hääletamisviise ja -aegu, et võimalikult palju valimisõiguslikke kodanikke saaks valimistest osa võtta.

Lisaks oma valimisringkonna valimisjaoskonnas hääletamisele on Eestis lubatud veel mitu hääletamisviisi, sealhulgas väljaspool oma valimisringkonda hääletamine kahte ümbrikusse pandava sedeliga, kodus ja ajutises asukohas hääletamine ning elektrooniline hääletamine.

Teie viidatud juhtudel, kui inimesel on valimisjaoskonda minna raske, on võimalik tellida valimiskast koju. [Riigikogu valimise seaduse § 46](#) kohaselt saab hääletamiskasti koju tellida kirja teel või telefonitsi. Võimalik on ka väljaspool elukohajärgset ringkonda [valija asukohas hääletamine](#), samuti [haiglas, hooldekodus ja kinnipidamiskohas hääletamine](#). Väljaspool Eestit elava valimisõigusliku kodaniku hääletamisvõimalusi, sealhulgas kirja teel hääletamist, reguleerib [Riigikogu valimise seaduse 8. peatükk](#) (s.o § 49 jj).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee